

ГОД. XXVII.

ПОЗОРИШТЕ

БРОЈ 1

УРЕЂУЈЕ А. ХАЦИЋ.

Излази за време бављења позоришне дружине у Н. Саду свака о дану сваке представе, иначе сваког месеца по један пут на по табака. — Стоји за Нови Сад 80 п. а на страну 1. кр. 20 п. месечно. —

РЕКЛАМА У АМЕРИЧКОМ ПОЗОРИШНОМ СВЕТУ.

Реклама у америчком позоришном свету спада међу многобројне дужности т. зв. „Theatrical Advance Agent“-а, чији се „позив“ тек у новије време развио. У његовим је рукама пре свега и сав саобраћај са штампом. Тад му је набавио красне титуле: „Побуђивац пажње“, „Фабриканат ентузијазма“ и тому подобне. Листове мора човек задобити. Модерни агенат, који је и сам искусан новинар, похађа све уреднике подлистака, ћерета с њима, указује им сваку почаст, но у првимах не говори о пословима. Тек кад дође други пут, покаже неколико слика из свога комада и фотографије својих глумаца и оставља сваком да избере коју хоће за илустровани недељни додатак. Исприповеди и по коју кратку анегdotу, у којој првак или првакиња, или који други члан његове дружине игра смешну улогу. Дође тако неколико пута те све новине целе недеље донесу час белешку, час интервју, а за недељно издање зготовљени су нарочити чланци. Осим тога одлази тад агенат и у хотеле, у рестауране, шврља по улицама те гледа да употреби сваку прилику за реклому. Нарочито се увек нађе у изложбама или у скуштинама, у којима има силна света, па ако се не деси никаква прилика, он је онда измисли.

Лане је агенат лакрије „Rooms for Rent“ („Соба под крију“) мислио да је потребно, да се створи особита сензација. Комад је тад ваљало давати читаву недељу дана у Детројту и агенат је још раније дошао био у ту варош. Једно утро затекну грађани на вратима читаоницама, јавних зграда, дућана и кућа велике плакате „Rooms for Rent“. Детројани се на то

прилично љутили, јер су многи долазили у куће, да се распитају за станове. Други дан се већ сви озлоједили на те нове плакате, а трећи дан дозваше полицију. Али је патнис новога комада био већ свима у устима и сад је агенат удесио главни ефекат. После подне је у пристаништу упао свима у очи чамац, у ком је седело њих двоје па веслало. Наједаред један од њих устане, извади револвер па га опали на свог друга. Овај се одмах стропошта у чамац. Револвер цукне још дваред, а убица брже баци лешину у воду, па одвесла брзо на канадску обалу. Престрављени гледаоци полете за њим у више чамаца, ухвате га и предаду полицији. Заробљеник није хтео ништа да исказе, а јутарњи листови донесу сутрадан дугачке извештаје о мотивима злочину и опису затуцанога зликовца. Кад су га први пут преслушавали, била је судска дворница дунком пуна, а били су ту и сви репортери. Заробљеник је једнако говорио, да је невин, али су очевидци описивали, како се све десило, те је свако био уверен о његовој кривици. Тада наједаред утрчи агенат па викне: „Тад је човек невин.“ На то се сви запање, али кад агента стадоше преслушавати као сведока, он исказе: „Тад човек је у убиству невин, јер убиства није ни било.“ Опет се сви запање. Судија запита: „Како ви то мислите?“ „Човек, на кога је револвер трпред пукao и који је у воду бачен, била је лутка од сламе, испуњена цигљеницама. Ја сам наредио, да се та лутка баци у воду.“ „А ко сте ви, господине?“ — запита судија зачућено. „Ја сам агенат новога комада „Rooms for Rent“, што ће се давати од

недеље, а заробљеник је мој помоћник" ... И тако пусте заробљеника и листови направно донесу дугачке извештаје о тој шали. Та је сензација била најбоља позоришна објава.

Помоћник је остао код свога шефа, док овај наједаред не захте од њега, да спадне са високе зграде. „То ће ми бити крај.“ — „Али шомислите, каква би то била сензација!“ одговори агенат. Онда помоћник оде из службс, јер се бојао, да ће можда још и пристати на то...

Најбоље се још помаже агенат измишљајући анегдоте. Ту му не треба помоћника. Нема дана у години, кад америчке новине не донесу по коју анегdotу о глумцу, који је слуčajno у вароши, у којој се

штампа та прича. Или је зауставио поплашено коње или је спасао живот двојици, тројици. На путу су га напали разбојници, но он их је свладао и казнио, добио је чудних писама од којекаквих варалицâ, или је у свом клубу те прича што. Нарочито ужива читалац, кад је реч о каквој првакињи. Но све те приче излазе из агентове главе. Евген Филд био је први, који је такве приче причао тако, да нико није могао посумњати, да ли су истините, а овамо су биле измишљене од почетка до краја. Особе, чија се имена употребљавала, тек су преко новина дознавали за своје доживљаје, али ни по што нису хтели да протестују, јер је то за њих била неоценјена реклама.

ЖИСТИКИ.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

(„Женски пријатељ,“ комедија у пет чињова, написао Александар Дима син, с француског превео Душан Ј. Ђокић.)

„Женски пријатељ“ је сад у суботу 29. децембра тек минуле године уза своје пикантерије, које као да су нашој отменијој публици онако нешто hant goût, имао особите атракције још и у том, што је Ријона приказивао глумац са стране. Барјактаровић се зове тај гост. По свему, што је о првом свом дебиту овде показао, може се за њу рећи, да је у позорничном салону исто тако храбар тић, као што су му четир презимењака у Јакшићевој романци „храбри тићи“.

По бојишту, по облаку

Смртног праха и олова!“

Елегантна, стасита појава, тако звано поуздано ступање, еластичност и гилкост, одмерени покрети, веома речита нема јгра, угодан орган, умесна и модулација и акцентуација — све су то атрибути, који човека одлучно квалификују за салонског јунака на позорници, а свију тих атрибута има у Барјактаровића и то су му добре стране. Но како нема човека без мање, то се и у Барјактаровића нашло по нешто, што би морао састругати са себе па да се онда

може приказати не само као готов ћега и као одличан глумац, кад кога није тако ни лако запети за ово или оно. Сибиланти су му сувише оштри и снажни а палатали неизравнани и испрекритани. Изговори ли на пример реч „зачуђено“ он, а изговори ли је Тинка Лукићка — није свеједно. Лукићкин је изговор прост, српски, Барјактаровићев некако извештачен, чисто туђински. Да је Барјактаровићев оштро сибилирање органска погрешка, да је то оно шушњетање, за које човек не може шта силом; да палатале неправилно изговара по невољи, као што Новосађани консеквентно, хтели не хтели, бркају ч и ћ, ђ и ў, не би дабогме било лепо, али би то човек радо узео приде уз онолике његове одлике и не би то ни спомињао а камо ли замерио, као што се то не спомиње и не замера и једном нашем домаћем млађем глумцу. Него је то само пукавица а од навике се може и одвићи. То је као год кад афектирана дама већ не зна како да се начини заними па место „претња“ кити: „пхетња“. Барјактаровић мистимице говори сувише пуним устима. Ту се онда палатали некако разраније па се крупни и дебели једва провуку кроз усне, сибиланти пак дођу рескави и пиштави. За тако даровита и амби-

цијозна глумца, какав се већ види да је Барјактаровић, зацело не би требало димостенске му чне методе па да се одвикне зле навике. Исто би се тако без по муке дала отклонити и она нека манирираност, којој Барјактаровић хоће по који пут да жртвује и течност дијалога. На свачем, што је углајисано и чисто, јаче се испољи и брже опази и најмања мрља а Барјактаровић — судећи бар по овом Ријону — најпре вредно изрендејши и углача, што изнесе на уметничку утакмицу. Како ли се на пример све цаклила од чистоће она козерија о женама у првом чину! С колико ли је пажње ту појентована била и најситнија ситница! Тако интелигентан, озбиљан, пажљив и обзиран глумац, као што је Барјактаровић, уме и фри вољним испадима да даде тип безазлена ћеретања и у том би се на њу могли углядати неки од наших домаћих, којима је већ у души мислити, да никад нису довољно начинили од фине досетке подебелу шалу. За Барјактаровићев први деби мора и критика признати, што је публика санкцијонисала, а то је, да је то био деби под повољним ауспцијама, сретан и успео. Ако је на ангажман, није спао на препоруку. И без облигатната три дебита би се у пола негледуш могао склонити уговор, јер глумци с таквим одликама нису на одмет. Ту би се чак смеле рискирати и мале жртве. Или ће се и опет наставити она стара кукњава, како нема подмлатка и одмене?

Од наших домаћих је уз госта жарка Гриња Тинке Лукићке привукла па усредсредила у себе сву пажњу и симпатију публике тако, да су остали крај све лепе воље и својског атања овога пута морали „изаћи празних руку“. Нарочито је сјајан и мајсторски израђен био моменат, где јој се Ријоновим речима отварају очи те јој буде јасно, да свог мужа никад и није престала љубити. Србин за такво што вели да је — пред кума.

Г.

- (Прилози на српско народно позориште).
- 1.) Г. др. Средоје Ђорђевић, заменик градоначеоников у Суботици, уписао се за члана „Друштва за српско народно позориште“ са уплатом прописане чланарине од 100 круна.
 - 2.) „Добротворна Задруга Српкиња“ у Пакрацу, послала је 20 круна на рачун отплате своје чланарине.

3.) Г. Стеван Славнић, инжењер у Новом Саду, уписао се за члана „Друштва за српско народно позориште“ и исплатио је целу прописану чланарину од 100 круна.

4.) Г. Лазар Фука, трговац у Долову, исплатио је последњи оброк своје чланарине са 20 круна, те је тиме подмирио целу чланарину од 100 круна.

5.) Г. Момчило Тапавића, архитекта у Будим-Пешти, уписао се за члана позоришног и уплатио је половину чланарине у износу од 50 круна.

6.) Г. Марко П. Шилић, трговац у Новом Саду, приложио је 10 круна.

7.) Г. Милош Мијатовић, велепоседник у Новом Саду, скрупио је прилог од 10 круна.

На свима овим родољубивим прилозима изјављује управни одбор „Друштва за српско народно позориште“ своју најточнију захвалност.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

(Ред позоришних представа)

У уторак, 1. (14.) јануара: „Циганин“. Позоришна игра у 3 чина, с певањем и играњем, написао Е. Сиглигети, превео Јустин М. Шимић, за српску позорницу удесио А. Хадић, музика од А. Милчинског.

У четвртак, 3. (16.) јануара: „Роман сиромашног младића“. Позоришна игра у 5 чина, с предигром, написао Октав Феље, превео Светозар Савковић. (Д. Барјактаровић приказује Максима Одијота као гост по трећи пут.)

У петак, 4. (17.) јануара: „Карлова тетка“. Щала у 3 чина, написао Тома Брандон, с енглеског.

У недељу, 6. (19.) јануара, по трећи пут: „Васантасена“. Староиндијска драма у 5 чина, од индијског краља Чудраке, за позорницу прерадио Е. Пол, с немачког превео М. Р. Поповић.

(Да би се могла испунити жеља многих и многих, који нису добили улазнице за прву или другу представу „Васантасене“, продаваће се за ову, трећу представу „Васантасене“, улазнице већ два дана унапред у књижарници браће М. Поповића).

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

40. Представа. У ДУНЂЕРСКОВОМ ПОЗОРИШТУ. Ван претплате.

Представа за народ с обаљеним ценама.

У Новом Саду, у уторак, 1. јануара 1902:

ЦИГАНИН.

Позоришна игра у 3 чина, с певањем и играњем, написао Е. Сиглигети, превео Јустин М. Шимић, за српску позорницу удесио А. Хадић, музика од А. Милчинског. — Редитељ: Диник.

ОСОБЕ:

Градић, спахија	— — —	Матејић.
Глиша Краткић, богат тежак,		
нежењен старкеља	— — —	Стефановић.
Ђорђе, његов синовац	— — —	Васиљевић.
Макса, тежак	— — —	Виловац.
Ракила, његова жена	— — —	М. Тодосићка.
Евица, њена кћи из првог		
брата	— — — —	Д. Спасићка.
Живко, циганин	— — —	Лукић.
Петко, његов син	— — —	Стојановић.

Збива се у селу.

Ружица, његова кћи	— — —	М. Марковићка.
Јевта, спахински пандур	— — —	Бакаловић.
Кишбиров	— — — —	Слуга.
Пела,	— — — —	Л. Вујичићева.
Савета,	— — — —	З. Добриновићка.
Марта,	— — — —	Д. Васиљевићка.
Кумрија,	— — — —	Д. Матејићка.
Ленка,	— — — —	М. Радошевићева.
Кум	— — — —	Душановић.
Девер	— — — —	Илкић.

У четвртак, 3. (16.) јануара: „Роман сиромашног младића“. Позоришна игра у 5 чина, с предигром, написао Октав Феље, превео Светозар Савковић.

УЛАЗНЕ ЦЕНЕ: Ложа у партеру и у I. спрату: 6 круна. — Седиште у паркету у I. и II. реду: 1 круна 60 пот. — Седиште у паркету: у III. IV. V. VI. реду: 1 круна 20 пот. — Седиште у VII—XII. реду: 1 круна. — Седиште на балкону у I. реду: 1 круна 80 пот. — Седиште на балкону у II. реду: 1 круна 20 пот. — Седиште на балкону у III. и IV. реду: 1 круна. — Седиште на галерији у I. реду: 80 пот. — Седиште на галерији у II. реду: 60 пот. — Стојање у партеру: 80 пот. — Стојање на I. галерији: 60 пот. — Стојање на II. галерији: 40 пот. — Ђаци и војници до паредника: 40 потура.

Ко од наших поштованих претплатника жељи своју ложу или своја места и за ову представу задржати, нека изволи ту намеру своју изјавити у књижарници браће М. Поповића најдуже до 11 са. пре подне.

Улазнице могу се добити обдан у књижарници браће М. Поповића, а у вече од $6\frac{1}{2}$ сата на каси.

Болују: Ј. Тодосић, М. Марковић.

Почетак тачно у $7\frac{1}{2}$ а свршетак у $10\frac{1}{2}$ са. сата.